

GAZETA ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

Anul XX-Nr. 938

EDITATĂ DE MINISTERUL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI ȘI COMITETUL UNIUNII SINDICATELOR DIN ÎNVĂȚĂMÎNT ȘI CULTURĂ

Vineri 15 martie 1968
4 pag. 25 bani

Concurs de compuneri literare

Duminică 17 martie, în toate școlile generale se va desfășura concursul de literatură inițiat de Consiliul Național al Organizației Pionierilor și Ministerul Învățămîntului, la care pot participa pionierii și școlarii din clasele III-VIII.

Tematica concursului cuprinde: pentru clasele III-IV: ANOTIMPUL PREFERAT; O ÎNTIMPILARE DIN VIAȚA MEĂ; O TEMĂ LA LIBERĂ ALEGE-

RE, iar pentru clasele V-VIII — PORTETEL UNEI FIINȚE DRAGI; O ZI DE NEUITAT; O TEMĂ LA LIBERĂ ALEGERE. Participanții la concurs se pot prezenta în afară de compunerile amintite și cu poezii pe care le-au creat în acest an școlar.

Autorii celor mai valoroase lucrări vor fi evidențiați în fața unității de pionieri și vor primi premii în cărți sau obiecte.

Esențialul în activitatea inspectoratelor școlare județene

Concepute ca instituții cu atribuții largi și cu mare răspundere, inspectoratele școlare au ca principală sarcină să realizeze, pe plan local, conducerea, controlul și îndrumarea activității unităților de învățămînt și educație din raza lor, pe baza normelor stabilite prin reglementările în vigoare privind organizarea și desfășurarea învățămîntului.

Structura și modul de organizare a activității inspectoratelor școlare sînt astfel concepute încît acestea să-și poată îndeplini sarcinile complexe ce le revin. După cum se știe în cadrul fiecărui inspectorat județean există un sector al inspecției de specialitate cuprinzînd inspectori de specialitate pentru obiectele care se predau în învățămîntul de cultură generală, inspectori pentru învățămîntul profesional și tehnic, pentru clasele I-IV și pentru învățămîntul preșcolar, în funcție de numărul cadrelor didactice. La rîndul său, sectorul inspecției teritoriale cuprinde inspectori școlari teritoriali și inspectori pentru evidența personalului didactic. Existența mai multor sectoare în cadrul inspectoratului școlar dă posibilitatea rezolvării pe rînd a problemelor complexe pe care le ridică procesul de dezvoltare și perfecționare continuă a învățămîntului.

O deosebită importanță o are sectorul inspecției de specialitate, element nou în structura organelor locale de învățămînt. Intreaga sa activitate trebuie organizată în așa fel încît să contribuie nemijlocit la ridicarea nivelului învățămîntului în vederea pregătirii temeinice și multilaterale a elevilor, la educarea patriotică și cetățenească a acestora. Prin inspectori școlari care lucrează în acest sector, inspectoratul școlar trebuie să asigure îndrumarea și controlul activității instructiv-educative, în ansamblul ei și pe specialități, să organizeze și să îndrume diverse activități metodice organizate în școală

și la nivelul județului. Sînt create astfel condițiile desfășurării unei inspecții de specialitate sistematice și temeinice, prin care să se realizeze cunoașterea nemijlocită a activității fiecărui învățător și profesor și, pe această bază, sprijinirea lor concretă în vederea ridicării continue a nivelului de instruire și educare a tineretului școlar.

Este de datoria fiecărui inspector școlar să dovedească în activitatea de îndrumare și control pe care o desfășoară, principialitate, exigență față de sine și față de cei inspecțiați, să prezinte cu mai fidel munca și rezultatele obținute de cadrele didactice. Eficiența activității întregului sector și a fiecărui inspector în parte va fi cu atât mai mare cu cît aceștia vor manifesta o preocupare mai intensă pentru propria lor perfecționare, prin informarea curentă asupra a ceea ce este nou în domeniul specialității, al pedagogiei și al metodelor. Ei sînt chemați să contribuie larg la creșterea calitativă a întregului proces instructiv-educativ prin îmbogățirea conținutului și sporirea eficienței diverselor activități metodice desfășurate cu personalul didactic în școală și în afara ei. În această direcție, rezultatele vor fi cu atât mai bune cu cît inspectoratele școlare vor realiza o legătură mai strînsă cu instituțiile de învățămînt superior, cu Institutul de științe pedagogice, cu institutele de perfecționare sau cu centrele metodice, cu societățile științifice, solicitînd sprijinul acestora în rezolvarea problemelor complexe ale învățămîntului și îndrumării, în informarea asupra rezultatelor cercetării în domeniul specialității, în perfecționarea metodelor de predare.

Una din problemele cele mai importante care trebuie să

ION TITICA
director în Ministerul
Învățămîntului

(Continuare în pag. a 2-a)

Cursă fără obstacole pentru nou!

Firească, modernizarea conținutului învățămîntului trebuie să fie însoțită de o înnoire a metodelor de predare, a mijloacelor care-l stau la îndemîna profesorului în procesul instructiv-educativ. Pornind de la această cerință, Studiul privind dezvoltarea învățămîntului de cultură generală subliniază necesitatea extinderii și a perfecționării laboratoarelor școlare de toate tipurile.

Dintre toate laboratoarele cu care sînt înzestrate școlile, cel care înseamnă efectiv ceva cu totul nou este laboratorul audio-vizual. El este destinat în principal studiului limbilor străine, dar poate foarte bine să fie folosit și pentru alte discipline de învățămînt.

Cum s-au născut laboratoarele audio-vizuale

În țară avem la ora aceasta cîteva laboratoare audio-vizuale care ating cu performanțele lor nivelul celor din străinătate. Ni se pare interesant de știut cum s-au născut ele.

În 1965 Ministerul Învățămîntului a dotat Liceul „Ion Neulceu” din București cu un laborator executat la I.M.D. De la început laboratorul a atras atenția profesorilor și specialiștilor. După doi ani de experimentare, profesorul Marcel Saras a publicat o lucrare, interesantă și documentată, în care a analizat critic și competent rezultatele obținute.

— Ce trebuie remarcat — ne spunea prof. M. Saras — este că fo-

losirea mijloacelor audio-vizuale. În cadrul laboratorului lingvistic, a însemnat trecerea de la stadiul empiric-tradițional al predării limbilor străine, la cel de știință aplicată. Avantajul folosirii tehnicii electronice moderne este desigur de netăgăduit. Dar există și dezavantaje în folosirea acestui tip de laborator — care atrîna greu în balanță și fac, practic, imposibilă generalizarea acestuia în toate liceele și cu atât mai mult în școlile generale. În laborator se poate lucra numai cu o grupă de 16 elevi, ceea ce dă naștere desigur la dificultăți în ce privește stabilirea programului de lucru și a orarului. Apoi, minuțioasă oră de oră de către fiecare elev a cîte unui magnetofon — și acela de construcție specială — a ridicat probleme de păstrare și întreținere a unui apa-

rata nu suficient de robust și, pe deasupra, destul de costisitor. De altfel, trebuie arătat că datorită dezavantajelor menționate mai sus de interlocutorul nostru, prețurile și a prețului de cost foarte ridicat — aproximativ

la Turda, la Liceul „Mihai Viteazul”, profesorul de chimie Gavril Adamossy, tot cu largul sprijin al conducerii școlii și al colegilor, concepe și amenajează un laborator lingvistic, puțin diferit de cel de la Oradea, dar în esență bazîndu-se pe același principiu. În perioada construirii laboratoarelor între cele două școli a existat o rodnică colaborare, un schimb reciproc de păreri. (Ar merita scrise, poate aparte, mai multe rînduri de laudă despre munca tenace, plină de dăruire a acestor doi profesori care nu și-au cruțat eforturile zile la rînd, uneori nopți, executînd singuri, sau cu ajutorul elevilor, instalațiile necesare laboratorului).

Ce s-a realizat de fapt? Au fost create noi tipuri de laboratoare adaptate specificului predării limbilor străine în învățămîntul de cultură generală. S-au găsit soluții ingenioase pentru a se elimina dezavantajele laboratorului produs de I.M.D. În laboratoarele create la Oradea și Turda profesorul poate să lucreze cu o clasă întreagă. Acesta este un lucru esențial. Cabinele nu au magnetofone, elevii ținînd legătura direct cu profesorul prin căști și microfoane. De la pupitrul de comandă, utilizat cu magnetofone, picup, telecomandă pentru aparatele de

proiecție etc., profesorul poate să conducă lecția, să dea elevilor lecțura model, să le distribuie exerciții sau programe de lucru, să intercepțeze prin sondaj răspunsurile elevilor, să le supravegheze munca individuală, să-i înregistreză în vederea corectării pronunției etc. În general sistemul este mai simplu și mai ușor de folosit chiar și la clasele mici. De menționat că prețurile de cost al acestor laboratoare este cu mult mai scăzut, ajungînd în medie, la aproximativ 20-30 la sută din cît s-a investit în cel de la Liceul „Ion Neulceu”.

În ultimul timp aceste laboratoare lingvistice tip clasă s-au extins. Răspîndirea lor s-a făcut spontan, fiind determinată de fireasca nerăbdare și dorință de a promova noul, de febrile căutări ale unor cadre didactice de a găsi mijloacele cele mai eficiente de predare. Astăzi, în mai multe licee din Oradea și din alte orașe ale județului Bihor (Marghita, Beiuș) există sau sînt în curs de amenajare laboratoare audio-vizuale, în mare parte modele mereu îmbunătățite ale laboratorului de la Liceul nr. 3 din Oradea. Chiar și la Liceul nr. 3 este aproape terminat un alt labo-

MIRCEA IONEL

(Continuare în pag. a 2-a)

180 000 de lei — Ministerul Învățămîntului nu a omologat acest tip de laborator lingvistic.

Aproape paralel cu executarea de către I.M.D. a laboratorului amintit, tot în 1965, la Oradea, la Liceul nr. 3, Emil Kovari, profesor de psihologie, sprijinit de conducerea școlii, realizează un alt tip de laborator pentru studiul limbilor străine. Puțin mai târziu,

Vă prezentăm pe cei trei realizatori ai laboratoarelor audio-vizuale: Gavril Adamossy — Turda, Eugen Novac — Baia Mare și Emil Kovari — Oradea

PE TEME ȘTIINȚIFICE

ÎN APĂRAREA DEFINIȚIEI

Un articol despre definiție, astăzi, ajunge, în mod firesc, la o pledoarie pentru definiție. Atît de des se aud și se citesc, de la o vreme, expresii ca: „Mă feresc să dau o definiție...” sau „Nu e încă definit să se dea o definiție...”, în cînt din ce în ce mai mare este numărul acelor care privesc definițiile cu suspiciune.

Existențialistii mai de mult, operaționalistii și structuralistii mai de curînd, au contribuit masiv la compromiterea concepției clasice asupra definiției. Primii au ajuns să afirme că definiția este un surogat al interjecției, iar ceilalți, că a defini un termen înseamnă a arăta ce operații pot fi efectuate cu ajutorul lui sau în ce fel de raporturi se află cu ceilalți termeni ai sistemului. Se pare că principala izvor al neîncrederei crescînde în virtuțile definiției clasice se află în confuzia acusată dintre două adjective: „definit” și „definitiv”. Oamenilor le e o justificată teamă de a frîna evoluția ideilor. Însă definițiile nu opresc, ci dimpotrivă, condiționează dezvoltarea ideilor, după cum nici lucrurile în mișcare nu împiedică mișcarea lucrurilor. Fără stabilitatea relativă a calității lucrurilor n-ar exista nici dezvoltarea lor absolută. Mișcarea pură e neant. Se schimbă totdeauna „ceva” și acest „ceva” are o calitate relativ stabilă, care poate și trebuie să fie definită.

Definiția vizează tocmai această unitate dialectică dintre invariabilitatea relativă a proprietăților esen-

tiale și variabilitatea continuă a proprietăților fenomenale.

Definiția este operație logică prin care se scot la iveală principalele note din conținutul unei noțiuni, iar definiția este forma logică, astfel obținută, în care se structurează reflectarea autoraportului dintre un gen, de lucruri, indicat de subiectul judecății definitorii și proprietățile generale ale acelor lucruri, explicate de predicatul judecății definitorii.

Forma logică a unei definiții este o judecată în care noțiunea de definit este subiectul, noțiunea care definește este predicatul și afirmația care le leagă este copula. Noțiunea singulară nu este o formă adecvată reflectării autoraportului dintre lucruri și însușirile lor generale. O asemenea cunoștință nu poate fi construită decît cu ajutorul unei judecăți, în care sfera noțiunii de definit devine subiect, iar conținutul ei devine predicat. Așadar, în vreme ce o noțiune este o definiție înfășurată, o definiție este o noțiune desfășurată. Definiția ridică noțiunea la nivelul unui concept. Toată lumea folosește mai mult sau mai puțin corect noțiunea de „limbaj”, de pildă, dar mai puțin sînt aceia care au ajuns la conceptul respectiv. Nu mai după ce ne lămurim că „limbajul” este instrumentul prin care oamenii reușesc să cunoască lumea și să organizeze transformarea ei potrivit rosturilor omenești! Începem să intrăm în posesia conceptului.

Să examinăm, o clipă, structura logică a acestei definiții. Prin faptul însuși că urmează să fie definită, noțiunea de „limbaj” este o noțiune de specie, adică privită din punctul de vedere al sferei ei, care vizează grupul de fenomene devenit obiect al gândirii; noțiunea care definește vizează însușirile generale prin care specia de definit este identică cu toate celelalte specii ale genului ei proxim, precum și însușirile specifice prin care specia de definit se diferențiază de toate celelalte specii ale genului ei proxim. Cu alte vorbe, limbajul, ca toate celelalte „instrumente”, este o creație omenească, un produs „cultural” și nu unul „natural”, dar, spre deosebire de toate celelalte instrumente, care sînt folosite la transformarea directă a mediului, el mijlocește organizarea socială a acestor transformări. Este de reținut că într-o asemenea definiție, deoarece conținutul noțiunii de definit este afirmat despre sfera ei, lumina afirmației cade numai pe sfera noțiunii de definit și numai pe conținutul noțiunii care definește, indiferent de forma gramaticală a expresiei lingvistice. Substantivul „instrument” din definiția analizată adineori are, din punct de vedere logic, un sens atributiv; el înseamnă „proprietatea de a fi instrument”.

Identitatea de sferă între noțiunea de definit și noțiunea care definește a constituit principala sursă a discreditării definiției:

orice definiție e o simplă tautologie. Numai că, la o analiză mai aprofundată, iese la iveală faptul că însăși tautologia este deja un început de definiție. Cine spune că „războiul e război” afirmă că orice război are însușirea de a fi război. În ciuda aparentei, subiectul unei asemenea judecăți nu este identic cu predicatul ei. Nu poate fi vorba decît despre o identitate de sferă, dar nicidecum despre aceeași conținut. Subiectul se referă la lucrurile care au aceleași însușiri generale, iar predicatul vizează însușirile generale ale acelor lucruri. Într-o astfel de judecată, gândirea nu recade la punctul ei de pornire, ci înaintează de la identificarea lucrurilor la explicarea lor. Încă de la nivelul tautologiei gândirea se mișcă de la subiect la predicat, de la sferă la conținut, de la obiecte la proprietățile lor esențiale. Subiectul și predicatul unei tautologii nu sînt nici două noțiuni cu sfere coincidente și nici aceeași noțiune repetată, ci sfera și conținutul aceleiași noțiuni.

Definiția nu poate să facă mai mult decît să etaleze noile principale din conținutul noțiunii care îndeplinește funcția logică de predicat într-o tautologie. Faptul că într-o tautologie gândirea nu bate pasul pe loc, ci înaintează spre un spor de cunoaștere, a fost înregistrat și de vorbirea curentă, care așează deasupra predicatului — sediul plusului informațional — un accent stilistic: lupta e luptă!

HENRI WALD

DIN ACTIVITATEA ORGANIZAȚIILOR SINDICALE

Conștiința: obiectiv și domeniu de acțiune

Dezvoltarea conștiinței socialiste a personalului didactic este unul dintre cele mai însemnate obiective ale activității organizațiilor sindicale — și aceasta cu atît mai mult cu cît specificul profesiei pedagogice atrage după sine unele particularități deosebite.

Adeseori intervenția în acest domeniu este înțeleasă într-un mod simplist și birocratic, considerîndu-se că lucrurile se pot rezolva prin simpla înscrivere în planul de acțiune a organizațiilor unor conferințe, prin mobilizarea la unele activități culturale, prin procurarea de bilete la spectacole etc. Privite astfel lucrurile au însă un caracter formal, ineficient. Învățătorii, profesorii — intelectuali prin definiție — frecventează oricum, din inițiativă personală, conferințele, spectacolele etc. Sindicatului îi revine aici doar datoria de a facilita împlinirea cerințelor în acest domeniu.

Firește, nu ignorăm rolul acțiunilor culturale. Dimpotrivă, grupa sindicală din școala noastră a realizat o colaborare strînsă cu diferite teatre, iar Teatrul C.F.R. Giu-

lești și teatrul „Ion Creangă” sînt un fel de „prietenii al casei”. Avem legături cu Muzeul de istorie a orașului București, ai cărui cercetători au organizat pentru colectivul nostru didactic un ciclu de conferințe pe diferite teme de istoria patriei. În general profesorii noștri frecventează cu pasiune concertele, expozițiile etc. Considerăm totuși că factorul predominant în influențarea conștiinței se realizează în procesul muncii, pe cîi mai complexe. Cei care cunosc colectivul de profesori al școlii noastre apreciază calitatea lui, atmosfera de emulație în muncă, de seriozitate și colegialitate care îl caracterizează. N-aș vrea să spun că aceasta este un rezultat exclusiv al activității desfășurate de organizația sindicală, dar pot afirma cu convingere că în orice caz se reflectă aici înje-

Inv. SABINA LUPU
responsabil cultural în Școala
grupe sindicale de la Școala
generală nr. 4, București

(Continuare în pag. a 4-a)

Curs unic de biologie în liceu

Introducerea unui curs unic de biologie în liceu a suscitat, după cum se știe, o vie dezbateri în ultimii ani, mulți dintre profesorii și specialiștii noștri exprimându-și părerea că este necesar un asemenea curs, alții manifestând rezerve. Încă de pe acum, din al doilea an de predare experimentală a cursului unic de biologie, răspunsul nostru este cu toată convingerea: da!

Și iată de ce. Se știe că predarea științelor biologice în liceu urmărește să le formeze elevilor o concepție științifică despre natură, să le dea certitudinea că ea poate fi cunoscută din ce în ce mai profund, să-i înarmeze cu principiile fundamentale și datele curente esențiale, semnificative ale disciplinelor biologice, să le clarifice legătura dintre ele, să le arate locul acestora în viața practică. Inteligența viitorului nu poate fi lipsită de o viziune unitară asupra complexului fenomen al vieții și evoluției ei continue. O datorie a noastră față de elevii este deci aceea de a le dezvălui cât mai de timpuriu, mai atrăgător, multiplele perspective de cercetare în domeniul fenomenelor vieții. Totodată se impune, pe cât posibil, formarea deprinderilor practice elementare în acest sens.

Programa și manualele — încă în studiu de elaborare — ale cursului unic de biologie le-au dat la fel ca și altor colegi care le-au studiat cu atenție convingerea că ar corespunde în mult mai mare măsură acestor cerințe decât cele existente. Deși eram conștienți de greutățile inerente începutului, dorința de a-mi verifica în practică această părere, m-a făcut să intru voluntar ca profesor experimentator în această activitate de căutare a unor metode de predare mai adecvate nivelului contemporan.

De la început mi-am dat seama că mi se cere un efort continuu și complex, dar un viu interes, întărit pe parcurs de bucuria rezultatelor obținute, m-a stimulat mereu. Efortul constă în primul rând în asigurarea documentării bibliografice largi, la zi, și în necesitatea de a gândi mai profund modul de desfășurare a fiecărei lecții. Am considerat însă că instruirea personală continuă este o sarcină de prim ordin a tuturor celor care au rolul de a instrui pe alții, astfel că prilejul de a participa la experiment mi s-a părut cea mai bună cale de a o realiza cu maximă eficiență.

Rezultatele experimentului se arată de pe acum promițătoare. Ele se concretizează cifric astfel: În anul școlar 1966—1967, procentul de promovare la cele două clase a IX-a la care s-a experimentat predarea cursului unic a fost de 100 la sută, în timp ce la clasele marțor au fost cele două corectiv. Procentul de medii peste 7 a fost de aproximativ 75 la sută la clasele experimentale și de numai 50 la sută la clasele marțor. Aceste cifre corespund cu mici variații, și rezultatelor din acest an școlar, în care predarea cursului unic se experimentează la mai multe clase.

Cifrele sint totuși, în fond, mai puțin semnificative decât constatările și satisfacțiile înregistrate de noi, profesorii experimentatori, simțind zi de zi interesul sporit cu care elevii urmăresc lecțiile, verificând temeinicia cunoștințelor dobândite de ei.

Cursul unic de biologie prezintă de la început obiectul științelor biologice — viața — ca formă superioară de evoluție și organizează materia, guvernată de legi specifice. El reliefează totodată, lecție de lecție, unitatea lumii vii, prin studiul comparat al regnului vegetal și animal în lumina celor mai noi cunoștințe de sistematică, biochimie, biofizică, genetică, ecologie, morfologie, anatomie și fiziologie comparată, embriologie etc. Sint înălțurate astfel tendințele elevilor de a-și baza studiul aproape numai pe o asidua dar nedurabilă memorare a datelor științifice. Conținutul lecțiilor li obligă pe elevi să gândească, să descopere legăturile multiple între legile și fenomenele studiate de toate științele biologice la nivelul și cu mijloacele epocii contemporane. Obiectele și fenomenele vieții

sînt studiate în esența lor, amănuntele avînd doar rolul de a concretiza cit mai sugestiv legile biologice generale, care astfel sînt mai bine înțelese, aprofundate și memorate, deci înglobate în bagajul de cunoștințe al culturii individuale. Considerăm suficient, pentru a ilustra aceasta, să dăm cîteva exemple Elevii claselor a X-a experimentale nu mai întîmpină nici o greutate în prezentarea clasificării în ordine evolutivă a încrengăturilor și claselor de plante și animale. Ei știu, de asemenea, în ce constă progresul morfo-fiziologic de la o unitate sistematică la alta, cunosc tipul reprezentativ al fiecărei clase, fără a-l fi studiat în mod special, ca în manualele de botanică și zoologie uzuale. În același timp elevii au posibilitatea să-și formeze într-un timp relativ scurt, după cum se constată la actualele clase a X-a, un limbaj științific adecvat, mult mai dezvoltat decât la clasele marțor.

Numerul sporit al lucrărilor practice cu material didactic natural, mai ales în clasa a IX-a, cînd se urmărește însușirea noțiunilor fundamentale despre organizarea regnului vegetal și animal, asigură cunoașterea pe cale intuitivă a speciilor mai răspîndite de plante și animale în ordine evolutivă. Aceasta s-ar putea realiza cu și mai mult succes în condițiile unei mai bune înzestrări a liceelor cu material didactic și aparatură de laborator concepute în spiritul modern al științelor biologice.

Fiecare rezultat general vor fi și mai bune dacă manualul, încă în formă provizorie, va fi definitivat pentru toate cele patru clase ale liceului. Debarasat de balastul inevitabil formei primare a oricărei lucrări și editat în condiții tehnice moderne, sub formă de manual-atlas, cursul unic de biologie va putea transmite cunoștințe științifice temeinice și de actualitate. Numeroasele sale ilustrații, cu legenda direct pe imagine, conform cerințelor pedagogiei, ar căștiga mult în valoare dacă ar fi reproduse în culori.

În general experimentul inițiat de Institutul de științe pedagogice cu privire la predarea unui curs unic de biologie deschide noi orizonturi în ce privește găsirea unor căi prin care să se sporească eficiența procesului instructiv-educativ.

Prof. CEZARA POPOVICI

Conținutul orelor de gramatică la clasa a IX-a

În programa de limba și literatura română pentru clasa a IX-a au fost incluse și un număr de 30 de ore de gramatică. Avînd în vedere faptul că o programă propriu-zisă pentru aceste ore lipsește, conținutul și eşalonarea lecțiilor rămîne la aprecierea profesorului. Aceasta nu se face însă oricum, ci trebuie să aibă în vedere specificul cla-

sei și cunoștințele cu care se prezintă elevii din clasele anterioare.

Pentru a stabili conținutul acestor ore în condiții concrete în care lucrez, chiar în prima oră a trimestrului I am dat o lucrare de control care mi-a permis să cunosc nivelul de pregătire și noțiunile de morfologie sau sintaxă insuficient însușite. Pe această bază am afectat mai multe ore la morfologie pentru pronume și verb, iar la sintaxă pentru raporturile dintre propoziții în frază și subordonate: subiectivă, predicativă, circumstanțiale de cauză, scop, condițională, consecvativă. O atenție deosebită am acordat orelor de fonetică, la care, pornind de la chestiuni cunoscute de elevi (clasificarea sunetelor, despărțirea în silabe și accentul) am aprofundat noțiunile de versificație (piciorul metric și ritmul), elemente mai puțin studiate în clasele anterioare și neprevăzute în programa de teoria literaturii. La lecțiile de analiză literară am constatat că aceste ore au ajutat pe elevi să distingă cu ușurință măsura versurilor, felul ritmurilor: trohic, iambic, dactilic, amfibrah și anapest.

La morfologie am accentuat îndeosebi ortografierea corectă a diferitelor părți de vorbire; astfel, la recapitularea pronomelor personale am oferit spre analiză un text ce ridică multe probleme sub aspect ortografic, selectînd versuri din poezia „Noi vrem pămînt”. „Mi-am pus pe umeri cît ai vrut / Și m-am sculpat și m-am bătut / Și cine cu țî-am fost / ... Și-am vrea și noi, și noi să știm / Că ne-or sta oasele într-un loc / Că nu-și vor bate-al voștri joc / De noi, dacă murim”. Am insistat nu afit asupra analizei formale, ci în general noțiunile de persoană, număr, caz sint cunoscute, cit pe explicația folosirii linoare de unire între pronume și verb. Cu acest prilej am făcut și distincția între formele neaccentuate ale pronomelor personale de persoana I și a II-a în cazurile dativ și acuzativ și aceleași forme folosite ca pronume reflexive.

Tot la acest capitol am făcut exerciții de dictare, în care s-au prezentat texte cu cuvinte identice sub aspect fonetic, dar diferite din punct de vedere gramatical, deci sub aspect grafic redată diferențiat: „ne-am dus” și „neam de român”; „s-a străduit” și „cartea sa”; „S-ar pregăti” și „sar peste prag”; „A-ți pregătit lecțiile” și „ați pregătit lecțiile” etc.

În același fel am procedat și în recapitularea cunoștințelor despre verb, unde am insistat asupra distincției grafice între variate forme: „a-ți învăța” (infinitiv) și „ați învățat” (cond. optativ), „aș pregăti” și „a-și pregăti”. Mi-a fost greu să recapitulez separat, avînd în vedere imbinarea noțiunilor de ortografie, cele două părți de vorbire — pronumele și verbul — așa că, deși în planificarea li s-au afectat ore deosebite, le-am discutat în cea mai mare parte simultan.

Un număr de trei ore am afectat recapitulării principalelor norme ortografice. Se înțelege că nu m-am limitat la simpla enumerare și formulare a acestora, așa cum procedează manualul, ci am făcut variate exerciții, în care normele respective sînt apară în context.

La capitolul „Sintaxa”, am pus un deosebit accent nu pe aspectul formal al construcțiilor de propoziții și fraze, ci mai ales pe caracterul logic și valoarea stilistică a acestora. Am insistat de asemenea asupra topicii normale și a topicii afective, iar prin textele judicioase alese din operele scriitorilor am subliniat particularitățile și originalitatea acestora în utilizarea fondului limbii naționale.

Concepute astfel lecțiile de gramatică contribuie la formarea gândirii logice, reliefind legătura dintre cuvinte, propoziții, fraze, pe de o parte și noțiunii, judecătii, raționamente pe de alta. Așadar, recapitularea noțiunilor de gramatică în clasa a IX-a nu poate și nici nu trebuie să rămîna la stadiul de simplă reluare a cunoștințelor teoretice din clasele anterioare, sau să se reducă la efectuarea unor analize mecanice pe text. Ea urmărește să aprofundeze cunoștințele căpătate de elevi în școala generală, insistînd asupra însușirii corecte a normelor limbii române și asupra deprinderii unei exprimări corecte și totodată cit mai plastice.

Prof. GH. MOVILA
Liceul din Comănești

(Urmare din pag. 1)

ator tot pentru studiul limbilor străine, mai simplu, mai ieftin și mai ușor de minuit decît primul.

În alte ore au fost realizate — subliniem din nou, tot din inițiativa locală — laboratoare audio-vizuale asemănătoare tipului de la Turda. Dînd dovadă de adevărată colegialitate realizatorii laboratorului de la Liceul „M. Viteazul” au pus la dispoziția oricui documentația și planurile laboratorului. După cum ne-a relatat prof. A. Clamba, directorul liceului, după modelul și documentația de aici a fost realizat un laborator la Liceul nr. 3 din Baia Mare și sint în curs de amenajare astfel de laboratoare la liceele „N. Bălcescu”, „G. Cosbuc” și Liceul nr. 1 din Cluj, „Unirea” din Tg.-Mureș, liceele nr. 2 și nr. 3 din Turda. De asemenea, documentația a fost solicitată de alte licee din Rădăuți, Cimpulung Moldovenesc, Craiova, Turnu Măgurele, Orăștie, Deva, Alba-Iulia etc. În prezent proiectul laboratorului este împrumutat Liceului nr. 1 din Reșița.

La Baia Mare, la Liceul nr. 1, profesorul de fizică Eugen Novac — în colaborare cu directorul școlii, Marin Boboc, și cu ajutorul elevilor seraliști — a conceput și realizat un alt tip de laborator modern care, datorită caracteristicilor sale, a fost denumit laborator didactic universal. Cu alt prilej am scris mai pe larg despre modul de funcționare a laboratorului și despre activitatea creatoarei lui. Este ca am vrea să amintim este că acest tip de laborator complet automatizat a fost conceput în principal pentru studiul disciplinelor realiste, dar poate fi folosit cu eficiență și în studiul altor discipline și al limbilor străine.

Nu mai simpla enumerare de mai sus este suficientă pentru a demonstra interesul larg manifestat față de această nouate.

Astăzi, în 1968, puteam avea laboratoare mai multe și mai bune?

Poate nu am fi inserat acest scurt istoric al primelor laboratoare audio-vizuale din țara noastră dacă în discuțiile avute cu realizatorii lor, cu conducerele școlilor și cu cadrele didactice care lucrează cu ele nu s-ar fi ridicat de multe ori problema necesității acordării unui sprijin mai eficient nașterii și dezvoltării acestor laboratoare.

Cu excepția tipului de laborator de la Liceul „I. Neulce” — care a fost și va continua să fie o excepție în învățămîntul de cultură generală — laboratoarele audio-vizuale s-au născut din inițiativa și cu truda efectivă a cadrelor didactice. Faptul că majoritatea acestor laboratoare au apărut în județele Bihor, Cluj, Maramureș, Județele o mai atentă preocupare în acest domeniu a organelor locale de învățămînt, a I.P.C.D.-Cluj care a susținut moral și a popularizat ideea introducerii mijloacelor moderne de predare. Aproape în toate școlile prin care am trecut am auzit cuvinte de sinceră mulțumire la adresa inspectorului general Georgehe Păunescu din cadrul Direcției generale a organizării școlilor din Ministerul Învățămîntului, un entuziasmat susținător al noului, un sprijinitor al numeroaselor inițiative pornite din școli. Trebuie menționat că multe din noile laboratoare au fost vizitate de cadre de conducere din Ministerul Învățămîntului și din alte instituții departamentale care au avut calde cuvinte de încurajare și de apreciere a rezultatelor obținute.

Ce s-a lăsat mai mult așteptat a fost însă ajutorul de specialitate, tehnic și metodic. Laboratoarele s-au născut „văzînd și făcînd” — după cum se exprima prof. G. Adamosy. A lipsit în general o documentație tehnică, o literatură

de specialitate, au fost puțin cunoscute experiențele și realizările similare de peste hotare.

Greutăților inerente oricăru început li s-a adăugat faptul că am avut de făcut față singuri unor complicate probleme de ordin tehnic, pe care le-am învins numai cu experiența noastră proprie — ne spune prof. Em. Kővari. De multe ori ajutorul a venit nu din partea I.M.D. sau a serviciului de specialitate din Ministerul Învățămîntului, ci din partea altor colegi, sau din partea unor institute de învățămînt superior cum ar fi, de pildă, Institutul de limbi străine al Universității din București. Profesorul univ. Boris Cazacu și ing. Florin Gugui, șef de sector în cadrul secției metodologice a Institutului, ne-au acordat sprijin în mod deosebit în perioada cînd construim laboratorul și după dărea în folosință. Am mai avut de împlinit necazuri cu procurarea de materiale și aparatură, multe din ele existente în magazine dar greu de obținut din cauza unor complicate formalități de ordin financiar. De multe ori s-a vorbit și în presă despre necesitatea ca — în condițiile extinderii mijloacelor moderne de predare — să se înlesnească școlilor procurarea unor aparate electrotehnice.

Dar dacă asemenea greutăți erau oarecum inevitabile, un sfat competent, o părere autorizată nu era greu de dat. Iată ce ne-a spus în această privință prof. Aurel Clamba, directorul Liceului „Mihai Viteazul” din Turda.

Pentru că se realizase realmente ceva nou în țara noastră, stimulată de rezultatele obținute în procesul de învățămînt și de aprecierile numeroșilor vizitatori am socotit că este bine să trimitem proiectul laboratorului audio-vizual tip clasă la concursul de material didactic. Cu adresa nr. 137.171, Direcția pentru planuri, programe și manuale ne-a răspuns în citeva cuvinte că „s-a constatat că lucrarea dv. nu a fost premiată”. Ait. Desigur, nu am avut și nu putem avea pretenția absurdă ca neapărat lucrarea noastră să fie premiată. Dar apreciem că am fi meritat cel puțin să ni se spună „asta e bun, asta e rău...” sau „iată de ce nu este bine cum ați procedat...”. Asta cu altă mai mult că nu era vorba de o hartă sau de o simplă trusă de material didactic, ci de o instalație complexă care, chiar dacă este premiată sau nu, funcționează sub ochii noștri de aproape doi ani și ne folosește efectiv în muncă. Concursul — așa cum se obișnuiește la alte concursuri — ar trebui să rețină ideile care pot fi valorificate și îmbunătățite, să constituie și un stimul de promovare a noului.

— Cred că la ora aceasta am fi putut avea în învățămîntul de cultură generală mai multe și mai bune laboratoare dacă ar fi fost valorificată inițiativa meritorie a unor creatori, dacă ideile bune ar fi fost promovate și nu ignorate — este de părere ing. F. Gugui.

Acțiunile solitare trebuie corelate, coordonate

Nici unul din creatorii laboratoarelor menționate mai sus nu au susținut că ceea ce au făcut ei esie perfect. Toți sint de părere că s-ar fi putut realiza laboratoare și mai bune, și mai practice, și mai ieftine. Eforturile trebuie însă corelate, coordonate. Altfel se pierde timp mult, se risipește o prețioasă activitate creatoare, se fărîmîtează în acțiuni solitare un puternic izvor de energie.

— Timp de cîteva ani s-a acumulat o experiență românească în domeniul creării laboratoarelor audio-vizuale — ne spune prof. Ecaterina Crăciun, directoarea Liceului nr. 4 din Oradea. Dintr-un proiect referitor la înființarea și dotarea laboratoarelor școlare, primit recent de la Ministerul Învățămîntului, am aflat că pe plan central se elaborează un

proiect tip de laborator lingvistic — care urmează să fie generalizat — la fel ca în alte țări: R. S. Cehoslovacia, U.R.S.S., Italia etc. Dar un tip asemănător este deja realizat la liceele din Oradea, Marghita, Turda etc. Credem că ar fi foarte firesc ca la conceperea unui proiect îmbunătățit de laborator lingvistic să participe și cei care s-au străduit și au realizat în școlile lor asemenea laboratoare, cei care au experiența acestei munci de pionierat.

— Este imperios necesar ca Ministerul Învățămîntului să utilizeze întreaga experiență obținută vreme de 3—4 ani în conceperea și folosirea laboratoarelor lingvistice, relevă ing. F. Gugui. De ne-explicit de ce, de pildă, timp de atîția ani este neglijată activitatea secției de cercetare de la Institutul de limbi străine, înființată special pentru acest lucru. Experiența acumulată aici ar putea fi generalizată, ar putea fi folosită și dincolo de zidurile Institutului. Dar pe noi nu ne întrebăm nimeni, nu ne cere părerea nimeni atunci cînd se trece la inițierea unor măsuri cu caracter general.

— În măsura extinderii mijloacelor moderne se impune revizuirea programelor de limbi străine și a manualelor, este necesară o mai strictă dozare a volumului lexical și a celui structural — ne spune prof. Marcel Saras. Dezvoltarea laboratoarelor audio-vizuale este strîns legată de materialele auxiliare care se folosesc în laborator. Avem nevoie de o gamă mai bogată și mai variată de discuri, benzii de magnetofon, filme și diapozitive adaptate toate programelor de învățămînt. Neapărat ele trebuie să fie de o calitate tehnică superioară celor existente.

— Paralel cu dezvoltarea laboratoarelor audio-vizuale — și încă în condițiile unei așa mari varietăți de tipuri — este necesară o mai susținută îndrumare metodică a tuturor cadrelor didactice — este de părere Simion Morărescu, lector la I.P.C.D.-Cluj. Se pregătește pentru tipul de experiență a școlii metodice din experiența folică a acestor laboratoare, dar campania de pregătire a profesorilor pentru folosirea mijloacelor moderne de predare trebuie să fie mai largă; articole de îndrumare în presa pedagogică, cursuri de perfecționare, schimburi de experiență etc.

Pe bună dreptate cadrele didactice din școlile vizitate au arătat că este necesar ca direcția de resort din minister să-și extindă mai din plin — și mai prompt misiunea de îndrumare inovatoare, să depisteze, să sprijine și să promoveze noul încă din feza sa incipientă. În cazul de față, chiar și simpla vizită a specialiștilor din minister, sau a celorla de la Întreprinderea de material didactic a venit tîrziu, cînd totul era gata realizat, cînd fenomenul căpătase — din proprie inițiativă — o largă extindere.

Credem că este necesar să se acorde de la început asistența de specialitate, pe de o parte pentru a se putea deschide drum drept, fără obstacole inițiativelor valoroase, iar pe de altă parte — atunci cînd este cazul — pentru a se opri din vreme abordarea unei piste greșite sau pentru a se evita unele „teribilisme” păgubitoare de fonduri.

Poate în felul acesta, și prin alte căi ce se vor găsi după consultarea mai largă a oamenilor școlii, se va mai umple registrul comisel de invenții și inovații a ministerului, la capitolul învățămîntului de cultură generală, căci la ora asta este tare gol. Există în școlile de pe tot cuprinsul țării oameni pricepuți, există o febrilă activitate creatoare. Oamenii caută noul, să-l ajutăm, să-i încurajăm să-l găsească.

Esențialul în activitatea inspectoratelor școlare județene

(Urmare din pag. 1)

preocupe în prezent inspectoratele școlare este aceea a sprijinirii cadrelor didactice în orientarea școlară și profesională a elevilor. Eficiența acestei activități va fi cu atît mai mare cu cît i se va asigura un caracter științific, bazat pe cunoașterea temeinică a necesităților reale ale societății noastre în plină dezvoltare, pe studierea atentă a intereselor, înclinațiilor și aptitudinilor elevilor, în vederea cultivării dragostei pentru o anumită școală sau profesie. În contextul arătat trebuie înțeles și rolul inspectoratului școlar, specialist în pedagogie-psihologie, care are atribuții directe în această problemă. El va trebui să înlesnească informarea și documentarea celorlalți inspectori, a directorilor de școli, a dirigintilor și profesorilor, recomandînd lucrări de specialitate și mijloace practice prin care să poată fi realizat acest deziderat important al școlii. În același sens și în egală măsură, in-

spectorul pedagog și psiholog are datoria să cunoască și să cerceteze atent experiența unor școli și cadre didactice care obțin rezultate deosebite în orientarea școlară și profesională, pentru a putea extinde mijloacele bune folosite de acestea.

Trebuie avut în vedere însă că desl inspectoratul școlar are un specialist cu atribuții directe în această problemă, orientarea școlară și profesională a elevilor constituie o sarcină importantă pentru toți inspectori școlari și îndeosebi pentru cei de specialitate, știut fiind că succesul acestei activități se bazează, în cea mai mare măsură, pe deplina valorificare a conținutului fiecărui obiect de învățămînt.

Sarcini deosebite revin în prezent inspectorilor școlari în controlul și îndrumarea liceelor de specialitate, a școlilor profesionale și tehnice. În centrul activității lor va trebui să stea grija permanentă pentru pregătirea elevilor din aceste școli la nivelul cerințelor contemporane. Cu sprijinul

organelor locale, al instituțiilor centrale care au școli în subordine, al întreprinderilor, va trebui să se asigure toate condițiile necesare bunei funcționări a acestor școli, îndeosebi a liceelor de specialitate care sint în curs de dezvoltare (săli de clasă, laboratoare, ateliere etc.). Asigurarea tuturor școlilor cu cadre bine pregătite profesional, parcurgerea integrală a materiei de învățămînt, organizarea temeinică a practicii elevilor în atelierele școlii și în producție, educarea în spiritul dragostei față de profesie sint numai cîteva sarcini esențiale care trebuie să stea la baza activității inspectorilor de specialitate pentru această categorie de școli.

Pentru rezolvarea sarcinilor organizatorice, în structura inspectoratelor școlare s-au prevăzut inspectorii școlari cu răspundere teritorială. Esențialul în activitatea acestor școli teritoriale constă în ajutorul pe care aceștia trebuie să-l acorde directorilor de școli în organizarea și

conducerea întregii activități instructiv-educative. Inspectorul școlar teritorial va trebui să urmărească cu atenție școlarizarea tuturor copiilor de vîrstă școlară, să studieze proporțiile de cuprindere a elevilor, pe limbi de predare, în diferite școli de grad imediat superior și să facă propuneri conducerii inspectoratului pentru dezvoltarea armonioasă a rețelei școlare. O grijă deosebită va trebui să se acorde condițiilor de muncă ale personalului didactic, în cadrul cărora sint în specialitate, repartizării judicioase a sarcinilor pe fiecare învățător și profesor, pentru ca timpul acestora să fie cit mai rațional folosit în vederea obținerii randamentului maxim în activitatea didactică. Inspectorii școlari teritoriale sint chemați să determine o creștere a spiritului de răspundere al directorilor de școli pentru păstrarea și dezvoltarea bazei didactice materiale, pentru aplicarea și respectarea cu strictețe a legislației școlare. Ei vor trebui să contribuie to-

todată la întărirea autorității și creșterii răspunderii directorilor în întreaga viață școlară. De o deosebită importanță este ca inspectorii teritoriale să informeze permanent conducerea inspectoratului școlar despre situația din sectorul respectiv, să arate măsurile luate și rezultatele obținute.

În desfășurarea activității nemijlocite de îndrumare și control a unităților de învățămînt și educație trebuie să se realizeze o strînsă colaborare, o unitate de cerințe și de exigențe între inspectorii de specialitate și cei teritoriali. Această colaborare poate și trebuie să ducă la creșterea spiritului de răspundere al celor ce lucrează în școli, la mobilizarea deplinei capacități a personalului didactic de conducere și de predare. În îndeplinirea acestei sarcini un rol important li au și inspectorii de personal, cu ajutorul cărora trebuie să se realizeze evidența activității și rezultatele obținute de personalul didactic, pe baza cărora să se

poată face aprecieri obiective în evidențierea, recompensarea și promovarea acestuia. Realizarea unei bune evidențe a personalului didactic, respectarea cu strictețe a normelor privind numirea, transferarea și eliberarea din funcție a cadrelor didactice sint de natură să ducă la întărirea autorității și prestigiului inspectoratului școlar, cu atît mai mult cu cît atribuțiile și competența în această privință li-au fost mult lărgite. Exigența mereu sporită față de îndeplinirea sarcinilor de către personalul didactic trebuie să se imbine armonios cu grija permanentă pentru cunoașterea și rezolvarea principală și operativă a cerințelor justificate ale acestuia.

Sarcinile și răspunderile inspectoratelor școlare sint cu atît mai importante cu cît îndeplinirea lor coincide, în bună parte, cu aplicarea unor măsuri de însemnătate deosebită pentru învățămîntul din patria noastră. Inspectoratele școlare vor fi chemate să-și aducă deplina contribuție la

școlarizarea copiilor în vîrstă de 6 ani, la trecerea la învățămîntul general de 10 ani, la perfecționarea activității din școli și la obținerea unor rezultate și mai bune în instruirea și educarea elevilor din școlile generale, licee, școli profesionale și tehnice.

Inspectoratele școlare vor putea îndeplini la timp și în condiții bune sarcinile pe care le au de rezolvat numai dacă vor solicita sprijinul conciliilor populare județene în rezolvarea problemelor majore ale învățămîntului, dacă vor ține o legătură strînsă cu organele județene ale U.T.C. și ale Organizației Pionierilor.

Desfășurînd o activitate colectivă, atrăgînd în același timp în jurul celei mai valoroase cadre didactice din județ, inspectoratele școlare vor putea îndeplini cu cinste sarcinile pentru care au fost create.

În „Săptămîna primăverii”

„Săptămîna primăverii”, pentru care s-au pregătit din vreme, oferînd copiilor un larg prilej de a-și dovedi hărnicia și pricepera. Pionierii și școlarii din comuna Grăniceri, Județul Arad, de pildă, au un program bogat pentru această săptămîna. Și-au pregătit în răsădniele școlii multe și variate răsăduri, zece de plante și flori, pe care, zile în șir, le-au îngrijit cu răbdare și migală. Îndrumați de profesorii de științe naturale și de comandanții de pionieri, copiii amenajăzează acum straturile și aleile din grădina școlii, spațiile verzi din centrul comunei, cit și străzăturile din fața caselor. Zilele acestea au dezbrăcat trandafirii și i-au curățat de uscături și au ajutat la plantarea unor arbuști ornamentali.

Fie că sădese pulești, că săpă straturi sau curăță răsădniele, toți muncesc cu multă plăcere și dragoste, ceasurile petrecute în mijlocul naturii oferindu-le bună dispoziție, reconfortare, destindere.

Prof. PETRU BOTARIU
Com. Grăniceri

Informarea științifică

Studiul privind dezvoltarea învățămîntului de cultură generală preconizează organizarea, unul sistem de măsuri care este de natură să asigure, în linii mari, informarea științifică la zi a învățătorilor și profesorilor. Credem totuși că se mai pot realiza și alte îmbunătățiri pe această linie.

Socotim astfel că asigurarea unei maxime eficiențe a cursurilor de perfecționare trebuie să reprezinte o preocupare esențială a factorilor de răspundere. Este necesar să fie înălțurate din programele cursurilor temele minore. Totodată se impune să fie selecționați cu exigență lectorii care să poată transmite cu competență rezultatele cercetărilor școlilor românești și străine de specialitate și chiar unele rezultate personale, stimulând astfel interesul pedagogilor pentru cercetarea științifică proprie. Este bine să li se asigure învățătorilor și profesorilor posibilitatea de a beneficia de experiența cadrelor universitare de mare prestigiu. Credem de altfel că personalul didactic din învățămîntul de cultură generală trebuie să păstreze contactul cu institutele de învățămînt superior și în afara cursurilor de perfecționare. Îndeseubi în centrele universitare profesorii ar putea participa la unele sesiuni ale cadrelor de specialitate în care se dezbate referate teoretice sau lucrări științifice cu caracter metodic, ar putea asista la sesiunile de comunicări științifice ale facultăților etc. Experiența Institutului pedagogic din Galați atestă că acest contact poate fi extins și în domeniul cercetărilor științifice, prin antrenarea cadrelor didactice din licee și școli de cultură generală la realizarea în colectiv a unor teme de cercetare din anul cadrelor.

Într-unul din discipline cum sînt limba și literatura, istoria, limba și literatura română etc., în care necesitatea informării, a elucidării deplină a problemelor este mai stringentă, apreciem că ar trebui să se organizeze trimestrial expuneri pe anumite teme, de către specialiștii din învățămîntul superior sau din institutele de cercetare, pe centre de județ. Cel puțin în domeniul socialismului științific, al materialismului istoric, al istoriei patriei se simte imperios nevoia ca o serie de teme care se predau la clasă să fie explicate amplu profesorilor, în lumina în care ele sînt abordate în documentele de partid și de stat.

Perfecționarea cadrelor didactice, în formarea lor curentă asupra celor mai noi probleme de specialitate și ale științelor care se realizează în condiții mult îmbunătățite în cadrul cursurilor pedagogice și al comisiilor metodice din școli. Sediințele cercurilor pedagogice ar trebui

să devină locul de dezbateră creatoare a unor probleme de specialitate, de confruntare a ideilor, de prezentare a unor referate teoretice, de informare periodică asupra problemelor nou apărute în domeniul respectiv etc. De asemenea, credem că prezentarea în cadrul cercurilor pedagogice a lucrărilor pe care le întocmesc cadrele didactice pentru examenele de grad ar fi atît în beneficiul auditoriului cit și al autorilor.

În ultimii ani un număr sporit de profesori au participat cu comunicări științifice la sesiunile societăților științifice și și-au valorificat munca de cercetare în publicațiile acestora. Totuși, în multe locuri colaborarea cu filialele societăților s-a limitat la organizarea concursurilor de literatură, de matematică și fizică pentru elevi. În prezent, după cum reiese din studiu, se creează condiții mai bune pentru această colaborare. Propunem ca în viitor inspectorii să urmărească, în inspecțiile efectuate în școli, și modul cum participă cadrele didactice la activitatea de cercetare științifică în societăți, rezultatele obținute și modul cum sînt sprijinite de conducerea școlilor. Ar fi indicat ca învățătorii și profesorii care se remarcă prin rezultate deosebite în cercetarea științifică să fie scutiți de colocoliv pentru obținerea gradului. Propunem de asemenea ca la calcularea mediei la examenele de definitiv și grad să se ia în seamă și nota acordată de inspectorate pentru activitatea științifică.

După părerea noastră, ar fi bine să se adopte și unele măsuri la nivelul conducătorilor societăților științifice. Astfel, în condițiile când cercetarea științifică din țara noastră este coordonată de Consiliul Național al Cercetării Științifice, socotim necesar o colaborare a societăților cu acest organ specializat, colaborare care să se finalizeze în antrenarea cadrelor didactice la investigații unor probleme de interes republican, precum și în stabilirea unor tematici orientative de cercetare de interes local, la nivelul județelor, orașelor etc. S-ar putea realiza, între altele, monografiile unor școli, comune, orașe, județe, culegeri folclorice, culegeri de documente istorice, creștomații etc.

O condiție a dezvoltării cercetării științifice în rîndul profesorilor de liceu este lărgirea accesului acestora la sursele de documentare, publicarea celor mai bune lucrări, extinderea concursurilor cu premii pentru cele mai bune lucrări, stabilirea unei largi colaborări a filialelor și subfilialelor cu muzeele, casele de creație populară.

Conf. univ. C. G. MARINESCU

Geografia se poate preda și altfel

Știm că este greu să schimbăm dintr-o dată sistemul, sau mai precis: concepția, despre predarea unui obiect, când ne-am obișnuit de zeci de ani cu el. Și aceasta e cu atît mai greu la acele științe care, pe lângă partea analitică, au un mare volum de material de sinteză. O asemenea știință este și geografia.

Pe drept cuvînt se face auzită în ultimul timp întrebarea dacă geografia nu ar putea fi predată și altfel decît ca o asamblare de lungi liste de denumiri, dacă nu există și aici o țesătură rațională, relații cauzale, care ar putea fi puse mai bine în evidență. Ca om de specialitate răspund la această întrebare prin DA. Geografia se poate preda și altfel (sau oarecum altfel). Căci, într-adevăr, geografia ca știință are o țesătură rațională, se bazează de relații cauzale. Dar, cum geografia nu știu todeauna să redea această țesătură pe înțelesul elevilor, s-a format ideea, exprimată tot mai des, că geografia este o înșiruire de denumiri și date.

În școala deficientă provine și de la faptul că țesătura rațională a geografiei, arhitectura sa, precum și tot ce se bazează pe ea, se ascunde adesea și prezentarea ei dintr-o dată, sau aproape dintr-o dată. Ce înseamnă oare predarea în întregime a geografiei fizice generale într-un singur an decît faptul de a obliga pe elev să-și însușească absolut toată arhitectura și logica internă a geografiei, și pe de altă parte pe profesor de a reduce toate explicațiile, toate înălțurările cauzale, toate legile, la simple afirmații și înșiruri de denumiri și cifre? Avem aici în fapt o contradicție ne nelipsită, căci profesorul neputînd s-o predea, nici elevul nu o va putea învăța.

Deficiența aceasta, de metodă așa spune, are și o altă cauză, pe lângă aceea a conservatorismului. Este vorba de faptul că geografia este constituită din două mari părți: una generală, sau teoretică, și una regională. Cea generală se referă la fenomenele ce caracterizează fiecare din cele patru învelșuri geografice (și care se însușează în relief, ape, climă, vegetație etc.), precum și la legile generale ale distribuției populației, centrelor populatelor, ale agriculturii, industriei și transporturilor. Geografia regională descrie localizat toate aceste componente, așa cum se învină ele într-o anumită regiune naturală (Carpați, Cîmpia Română, Australia etc.), sau într-o anumită țară, în grupe de țări sau de regiuni cînd e vorba de geografia economică.

O primă deficiență ar putea atînci trecem de la fenomenele, cauzalitățile și legăturile geografiei generale, unde se face uz mai ales de noțiunilor (denumirile folosindu-se numai pentru ilustrarea fenomenului), la geografia regională (unde, de obicei, domină denumirile). Un exemplu: la geografia generală se vorbește despre riuri și fluvii cu toate componentele și legăturile lor (bazin, alimentare, nivele, inundații, tipuri de albie, aluviuni etc.). La geografia regională, unde se au în vedere riurile dintr-o anumită regiune, se fo-

loasesc, de obicei, două căi: una este aceea de a înșirui toate denumirile de riuri, mari și mici și de a adăuga pe deasupra locul de izvor al fiecăruia, locul de vărsare, lungimea etc., adică tot atîtea denumiri în plus pentru fiecare. Desigur că, pentru cine are o memorie deosebită, aceasta poate fi considerată ca o metodă de a învăța geografia globului (asa cum, de exemplu, un copil învățat după hîmbre, toate țările lumii). Fiecare dintre noi își aduce aminte de colegi sau profesori care își făceau uneori o glorie din a demonstra cum pot înșirui, fără greș, enorm de multe asemenea date.

Acesta este însă numai o geografie descriptivă, statică (sau, în orice caz, puțin dinamică). Există și o a doua cale: se prezintă în primul rînd grupe de riuri (cu numai cîteva denumiri, specifice) și se descriu prin aspectele lor comune, asupra cărora se insistă și care constituie, în fapt, aplicarea locală a unor legi generale (se arată că tipul de alimentare este același, că inundațiile au loc în același timp și din ce cauză anume etc.). Această cale este mai dificilă, cel puțin pentru profesor, poate și pentru faptul că nu se poate memora.

Dar, surprinzător pentru unii, deși se cunoaște de mult, mai există și o a treia cale. În general ignorată în trecut, ea se dezvoltă în zilele noastre, fiind noule cercetări în geografie o imn un tot mai mult. Este predarea îmbinată a geografiei generale cu cea regională. Anume, predînd geografia după geosferă, indicăm după fiecare fenomen principal și răspîndirea lui regională, pe glob. De exemplu, la litosferă, după ce vorbim despre felul cum se formează continentele și oceanele, trecem la descrierea concretă a acestora: la fel vom proceda cu tîburile de mîntui, cu cîmpurile, cu terasele etc.; cu vînturile, cu lacurile s.a.m.d.

Experiența proprie ne-a dovedit că această cale duce la cea mai temeinică și mai logică însușire a geografiei. Ba mai mult, lucrul cu harta, cu atlasul, comparatiile, diagramele etc. devin în aceste condiții procedee continue folosite de elevi, care se obișnuiesc să caute și să localizeze fenomenele pe tot globul, pe cînd altfel, după ce parcurg o regiune, nu se mai întorc la ea.

Dar această cale mai are încă multe alte avantaje: pune accent pe fenomene și cauze, pe legături logice; fereste de descriptivism, de memorarea unor liste întregi de denumiri și date; este singura care poate fi aplicată într-o predare liniară și nu ciclică; este singura care se poate încheia (după ce s-au parcurs toate cele 4 geosfere și toate ramurile geografiei economice), cu o geografie de complex fizico și economic-geografic, aplicat în sinteză, la continentele, la teritoriul patriei și la unele grupe de țări; în fine, această cale dezvoltă gîndirea elevilor, flexibilitatea mintală, îi fereste de a înțelege lucrurile doar în forma lor finită, îi informează pe urmași a-i forma (pentru a-i înzestra cu capacități mintale și practice) și nu pentru a face din ei simoli achizițorii de informații. Și în sfîrșit, calea aceasta mai are un avantaj: nu-i face pe elevi să fuze de geografie.

Conf. dr. Gr. POSEA

Pedagogii școlari

Studiul privind dezvoltarea învățămîntului de cultură generală atribuie o importanță deosebită activității educative din internate. Pentru a asigura o mai eficientă și mai bună muncă în internate propunem ca pedagogii școlari să fie constituit un cadru didactic, să aibă stabilitate și continuitate în procesul de educație, iar numirea sa să se facă la fel cu a celorlalte cadre didactice. În școlile unde majoritatea elevilor sînt interni, pedagogii școlari li s-ar putea da și cite o oră de dirigență la una din clasele de care răspund. De asemenea, să li se creeze și pedagogii școlari posibilitatea de a obține grade didactice în raport cu studiile, vechimea în învățămînt și rezultatele muncii.

Propunem de asemenea ca inspectorii să se ocupe și de controlul și îndrumarea pedagogilor din licee, și școlile profesionale.

ALEX. RAȚIU
Timișoara

Ce să se aprecieze la obținerea gradului II

Pentru obținerea gradului II se prevede, în afara lucrării metodico-științifice și un „eventual” colocoliv de specialitate. Oare se contestă valoabilitatea examenelor de stat și de definitiv privind cunoștințele de specialitate? Propunem ca acest colocoliv să vizeze susținerea lucrării, în scopul verificării modului cum sînt asimilate și orientate cunoștințele metodice de specialitate.

Prof. FLORIN ANGHEL
Liceul „N. Bălcescu” Pitești.

Prevederi care să asigure obligativitatea

O problemă dificilă pe care o va ridica trecerea la școala generală obligatorie cu durata de 10 ani va fi menținerea în școală, pînă la absolvire, a tuturor elevilor; și alte cuvînt — școlarizarea. Această problemă, în care s-au întîmpinat greutăți și în cadrul sistemului general de 8 ani, va fi cu atît mai greu de rezolvat în cadrul celui de 10 ani. Considerăm că a fost o lacună a legii învățămîntului obligatoriu de 8 ani faptul că nu cuprindea prevederi care să-i confere în mod efectiv acest caracter. Din această cauză s-au înregistrat și se mai înregistrează încă elevi neșcolarizați. De aceea propunem ca legea prin care se va introduce în țara noastră învățămîntul obligatoriu de 10 ani să cuprindă prevederi care să-i confere caracterul de obligativitate. Nerespectarea acestei legi să fie considerată contravenție și sancționată ca atare.

Prof. ION CRĂCIUNESCU
directorul Liceului din Topraisar
Județul Constanța

De ce muncă „în tură” pentru educatoare?

Pentru îmbunătățirea procesului educativ în grădinițele de copii propunem să se desființeze munca „în tură” a educatoarelor. În acest mod ele s-ar putea ocupa cu mai multă eficiență de lucruri pedagogice a muncii în grădinițe, urmînd ca după amiază, cînd nu au loc acțiuni propriu-zise de educare, ci activități de deservire a copiilor, să lucreze cu ei personal ajutător.

Prin desființarea muncii „în tură” s-ar asigura o mai temeinică pregătire a copiilor, intrucît la o grupă ar lucra o singură educatoare; s-ar realiza economii; s-ar folosi mai judicios cele 8 ore de lucru ale educatoarelor (șase ore la grupa de copii și două ore pentru activitatea metodică și de pregătire a materialului didactic ca și pentru activitatea social-culturală); s-ar putea asigura cu educatoare calificate toate posturile care mai sînt ocupate de persoane fără pregătire de specialitate. Totodată s-ar ridica prestigiul cadrelor didactice din învățămîntul preșcolar, acestea ocupînd-se doar de procesul instructiv-educativ.

MARIA ȘERBAN
Vatra Dornei

Dar obiecte cu profil practic?

O problemă care își cere rezolvarea este aceea a obiectelor cu profil practic, respectiv a lucrărilor de atelier, tehnologie etc. în învățămîntul de cultură generală. Actualul sistem de predare a acestor obiecte este necorespunzător. Nu s-a acordat suficientă atenție recrutării cadrelor didactice și perfecționării lor. Pregătirea generală, pedagogică și metodică în majoritatea cazurilor, lasă de dorit.

Sîntem de părere că o oră săptămînală de atelier pentru clasele V-VIII (pentru fete numai gospodărie) este suficientă. În clasele a IX-a și a X-a a școlii generale, să se acenteze pe pregătirea obiectelor practice, în funcție de competența, cărora să li se asigure o instruire corespunzătoare. Cîi despre liceu, considerăm că în cadrul lui predarea acestor obiecte este de prisos.

Prof. IOAN CIMPEANU
directorul Liceului nr. 15 Cluj

Cadru potrivit perfecționării personalului didactic

Traducerea în viață a măsurilor cuprinse în studiile privind dezvoltarea învățămîntului este în bună măsură condiționată de perfecționarea continuă a cadrelor didactice. Considerăm că pentru această perfecționare este necesar un cadru organizatoric adecvat, care să răspundă cerințelor impuse de dezvoltarea continuă a societății noastre socialiste, precum și de specificul învățămîntului nostru.

În prezent, după cum se știe, cadrul organizatoric este oferit de către institutele de perfecționare din București, Cluj, Timișoara, Iași și Brașov, create în 1954 ca institute de învățămînt superior. După părerea noastră, este bine ca și în continuare perfecționarea cadrelor didactice să fie realizată prin instituuții specializate. Incadrate cu personal de înaltă calificare și experiență didactică asemenea instituții pot asigura atît informarea de specialitate cit și perfecționarea metodică-pedagogică, lucru cu atît mai necesar cu cit în unele școli — mai ales în cele cu un singur rînd și clase — profesorii de o anumită specialitate sînt obligați, prin forța împrejurărilor, să predea și alte discipline de cit cele pentru care sînt pregătiți.

Considerăm, de asemenea, necesar ca instituțiile specializate de perfecționare — I.P.C.D. — să funcționeze ca organe interjudețene, ceea ce ar determina o sprijinire eficientă a inspectoratelor școlare atît în organizarea cursurilor de pregătire în vederea obținerii gradelor didactice pentru educatoare și învățători, cit și în efectuarea inspecțiilor speciale. Existența unor instituții de perfecționare interjudețene rezolvă, pe de altă parte, și problemele complexe legate de organizarea cursurilor de perfecționare și pregătire cu profesorii de diferite specialități, care nu pot fi organizate la nivelul inspectoratelor școlare județene. Existența unor asemenea instituții este deosebit de necesară în prezent, cînd, înălțurîndu-se verigile intermediare, cele 89 de inspectorate școlare trebuie să rezolve operativ

toate problemele privind dezvoltarea și perfecționarea învățămîntului în raza județului lor.

Se impune credem, în același timp dezvoltarea formei eficiente de perfecționare pe care o reprezintă obținerea gradelor didactice. Ne referim la o dezvoltare care să privească, pe de o parte, conținutul ei, iar pe de altă parte cointeresarea materială a corpului didactic. Socotim că este necesară simplificarea examenului pentru obținerea gradului definitiv și a gradului II, înălțurarea caracterului școlaresc al acestor examene, precum și întărirea caracterului stimulativ al obținerii gradelor. Ar fi bine ca obținerea gradelor să fie precedată de participarea obligatorie la cursurile de perfecționare (din 5 în 5 ani, pînă la vechimea de 25 de ani în învățămînt). În felul acesta ar spori posibilitatea de a influența periodic activitatea cadrelor didactice, fie că se prezintă sau nu la examenele pentru obținerea gradelor.

Intrucît prevederile din studiu cu privire la obținerea gradelor didactice sînt foarte sumare, ne permitem să facem unele propuneri concrete. Am socotit indicat ca gradul definitiv, în cadrul căruia accentul cade pe pregătirea de specialitate, să fie obținut de către educatoare prin examen scris și oral la limba și literatura română, examen oral la pedagogie preșcolară — cu accent pe pregătirea de conținut — și un colocoliv în fața comisiei, la care să se constate pregătirea metodică-pedagogică și cea politico-ideologică; de către învățători, prin examen scris și oral la limba și literatura română, examen oral la matematică — cu accent pe pregătirea de conținut — și un colocoliv în fața comisiei, la care să se constate pregătirea metodică și pedagogică, precum și cea politico-ideologică; de către profesori, prin examen scris și oral la specialitate și un colocoliv în fața comisiei, la care să se constate pregătirea metodică-pedagogică și politico-ideologică.

gradul II, care se acordă pentru măiestria pedagogică, ar putea fi obținut, de către toate categoriile de cadre didactice, printr-o lucrare metodică-științifică susținută în fața comisiei și un colocoliv la care să se constate pregătirea de specialitate, metodică-pedagogică și politico-ideologică. Gradul definitiv și gradul II ar urma să fie premese ca și în prezent de efectuarea unei inspecții speciale minuțioase privind activitatea la catedră și cea social-culturală și obștească.

Propunerile pentru simplificarea examenelor nu vizează scăderea exigenței ci dimpotrivă sporirea acesteia potrivit cu cerințele din ce în ce mai mari față de munca corpului didactic. Și în viitor pregătirea în vederea obținerii gradelor didactice trebuie să se facă, după părerea noastră, pe baza unor programe elaborate de Ministerul Învățămîntului.

În sfîrșit, pentru obținerea gradului I ar urma să se ceară o lucrare metodică-științifică, susținută de către candidat în fața comisiei. Considerăm că pentru a veni efectiv în sprijinul celor înșcriși pentru obținerea gradului I este necesar ca ei să fie repartizați pe lângă conducătorii științifici — lucrători în institute de perfecționare, care să-i ajute atît în cercetarea problemelor luate în studiu, cit și în elaborarea și definitivarea lucrărilor. În acest caz, obținerea gradului I n-ar trebui să fie condiționată de o anumită dată, ci putînd fi acordat pe tot parcursul anului școlar. Inspecția specială pentru acordarea gradului I ar urma să fie făcută de comisiile numite de ministru, din care să facă parte și conducătorul științific. În felul acesta ar crește preocupările cadrelor didactice pentru studierea, generalizarea și popularizarea experienței înaintate.

Conf. V. ȘTEFĂNOIU
I.P.C.D. — București

Condiții pentru o bună

pregătire practică în liceele de specialitate

În Studiul privind dezvoltarea învățămîntului profesional și tehnic, referirile în legătură cu activitatea liceelor de specialitate sînt extrem de laconice, lăsînd doar să se întrevadă că se urmărește „soluționarea tuturor problemelor ce condiționează buna lor funcționare”.

Cum stau lucrurile în ceea ce privește împletirea pregătirii teoretice cu formarea deprinderilor practice în liceele agricole? După părerea noastră, aici se ține prea puțin seama de specific, de faptul că intervenți factori naturali, care nu pot fi modificați. De aceea, considerăm că buna pregătire în meserie impune, printre altele, realizarea citorva deziderate.

În primul rînd, existența unei baze materiale proprii de practică, cu obiectiv principal didactic și utilitate corespunzător. Apoi planurile de învățămînt ar trebui să permită egalizarea lucrărilor practice pe întregul an școlar, pentru a se putea prînde în condiții cit mai naturale variatele lucrări ce trebuie cunoscute. O zi pe săptămîna de practică ar fi o formă bună, fără a exclude și alte forme: elevi de serviciu în diferite sectoare ale fermei didactice, participarea în anumite perioade — de

campanie — la lucrări speciale în unități mari de producție etc. În sfîrșit, îndrumarea și răspunderea pentru pregătirea practică a elevilor să fie realizată de cadre speciale, cu sarcină didactică, care în anumite împrejurări pot fi sprijinite de cadre din producție, în măsura în care acest lucru le este permis de realizarea sarcinilor de plan.

Ar trebui soluționată și problema suprîncercării elevilor. Un exemplu: la liceele de specialitate se dau trimestrial cîte 9—10 lucrări scrise de control, pe cînd la cele de cultură generală numai 5—6.

Socotim neindicată actuala formă de control și îndrumare, bazată, pe brigăzi cu profesori luați de ici sau de colo. Ineficientă, ea are și dezavantajul că tulbură procesul de învățămînt în școlile de unde sînt dislocați vremelnic profesorii.

Mai credem că ar trebui ca propunerile care se cer în fiecare an unităților școlare cu privire la planurile, programe, manuale, să nu rămîna simple obligații formale, ci să fie temeinic analizate de ministere și concluziile să fie comunicate consiliilor pedagogice ale școlilor.

Prof. ing. MIHAI NEDELEA
Liceul agricol Slatina

ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL SUPERIOR

— Pentru anul universitar 1968 — 1969 —

(Continuare din nr. 937)

ELEMENTE DE ECONOMIE POLITICĂ

NOȚIUNI GENERALE

Marxism-leninismul, teoria revoluționară a clasei muncitoare. Ce este marxism-leninismul. Condițiile istorice în care a apărut marxismul. Părțile constitutive ale învățării marxiste. Dezvoltarea continuă a teoriei marxiste.

Modul de producție și laturile lui. Producția bunurilor materiale — baza existenței societății. Elementele simple ale procesului de producție. Forțele de producție ale societății. Relațiile de producție. Clasele sociale și lupta de clasă. Modul de producție.

Legile economice și caracterul lor obiectiv. Ce se înțelege prin lege economică. Caracterul obiectiv al legilor economice. Particularitățile legilor economice. Legea concordanței relațiilor de producție cu caracterul forțelor de producție.

Obiectul economiei politice. Caracterul de clasă al acestei științe. Definierea obiectului economiei politice. Caracterul istoric și de clasă al economiei politice. Caracterul consecvent științific al economiei politice marxist-leniniste. Importanța studiilor economice politice.

MODURILE DE PRODUCȚIE PRECAPITALISTE

Scurta caracterizare a comunelor primitive și a societății sclavagiste. Scurta caracterizare a comunelor primitive. Forțele de producție și relațiile de producție ale sclavagismului. Apariția producției de mărfuri. Capitalul comercial și capitalul câmătăresc. Descompunerea orânduirii sclavagiste.

Modul de producție feudal. Apariția feudalismului. Forțele de producție în feudalism. Relațiile de producție în feudalism. Orașul medieval. Capitalul comercial și capitalul câmătăresc în feudalism. Descompunerea orânduirii feudale.

PRODUCȚIA DE MĂRFURI ȘI LEGEA VALORII

Marfa și banii. Ce este marfa. Cei doi factori ai mărfii: valoarea și valoarea de întreținere. Dublul caracter al muncii cuprinsă în marfă: munca concretă și munca abstractă. Valoarea ca relație socială. Măsurarea valorii mărfii. Ce sînt banii. Funcțiile banilor.

MODUL DE PRODUCȚIE CAPITALIST

Caracterizare generală a modului de producție capitalist. Forța de muncă — marfă. Transformarea forței de muncă în marfă. Valoarea și valoarea de întreținere a mărfii, forța de muncă. Salariul — prețul forței de muncă. Producția de mărfuri capitalistă și deosebirea ei față de producția de mărfuri simplă.

Producerea plusvalorii. Ce este plusvaloarea și cum se produce ea. Timpul de muncă necesar și timpul de supra-muncă. Definierea marxist-leninistă a capitalului și critica definițiilor burgheze asupra capitalului. Capital constant și capital variabil.

Rata plusvalorii și căile de spore a acesteia. Ce este rata plusvalorii. Plusvaloarea absolută. Plusvaloarea relativă: plusvaloarea suplimentară. Legea plusvalorii — lege economică fundamentală a capitalismului.

Formele de salarizare în capitalism. Salariul pe unitate de timp și salariul în acord. Salariul nominal și salariul real. Forme de salarizare în țările capitaliste.

DEZVOLTAREA ȘI TENDINȚA ISTORICĂ A CAPITALISMULUI

Accumularea capitalului. Reproducția capitalistă simplă și reproducția lărgită. Ce se înțelege prin reproducția capitalistă simplă și reproducția lărgită. Acumularea capitalului și reproducția lărgită.

Legea generală, absolută a acumulării capitaliste. Compoziția capitalului. Concentrarea și centralizarea capitalului. Influența acumulării capitalului asupra situației clasei muncitoare. Conținutul lezilor generale, absolute a acumulării capitaliste.

Impărțirea plusvalorii între diferite categorii de exploatare. Profitul — formă transformată a plusvalorii. Profitul. Concurența și formarea unei rate medii a profitului. Renta funciară capitalistă. Particularitățile dezvoltării capitalismului în agricultură.

Crizele economice de supraproducție. Ce sînt crizele economice de supraproducție: ciclul capitalist. Cauzele crizelor economice de supraproducție. Tendința istorică a acumulării capitaliste.

CAPITALISMUL CONTEMPORAN

Imperialismul, cel mai înalt și ultim stadiu al capitalismului. Trăsăturile lui principale. Trecerea capitalismului în stadiul imperialist. Ce este imperialismul. Formarea sistemului capitalist al economiei mondiale. Contradicțiile imperialismului. Imperialismul ultimului stadiu al capitalismului.

Esența și trăsăturile crizei generale a capitalismului. Conținutul crizei generale a capitalismului. Scindarea lumii în două sisteme

social-economice opuse. Influența neregulată exercitată de sistemul mondial socialist, de forțele revoluționare contemporane asupra evoluției societății. Destrămarea sistemului colonial al imperialismului și ascuțirea contradicțiilor capitalismului. Instabilitatea economiei capitaliste. Reflectarea proceselor amintite, în domeniul ideologic și vieții politice din țările capitaliste.

Dominația monopolurilor. Apariția monopolurilor. Formele principale de monopol. Monopolul și concurența. Principalele grupuri monopoliste contemporane.

Capitalul financiar și oligarhia financiară. Contopirea capitalului bancar cu cel industrial și formarea capitalului financiar. Oligarhia financiară.

Capitalismul monopolist de stat. Ce este capitalismul monopolist de stat. Cauzele apariției capitalismului monopolist de stat. Formele capitalismului monopolist de stat.

Exportul de capital și împărțirea economică a lumii între uniunile monopoliste. Exportul de capital. Lupta monopolurilor pentru împărțirea economică a lumii și reimpărțirea ei. Monopolurile internaționale.

Dezvoltarea inegală și în salturi a țărilor capitaliste. Contradicțiile inter-imperialiste. Cauzele dezvoltării inegale și în salturi. Schimbarea raporturilor de forțe între principalele puteri imperialiste și ascuțirea contradicțiilor dintre ele.

Creșterea instabilității economiei capitaliste. Ce se înțelege prin instabilitate economică. Cauzele instabilității economice a capitalismului. Formele instabilității economice.

Trăsăturile economiei țărilor eliberate de sub jugul colonial. Caracterizarea economiei țărilor coloniale. Locul statelor eliberate în economia mondială. Lupta statelor eliberate pentru independența economică și progres social. Neocolonialismul. Perspectivele dezvoltării țărilor eliberate.

Trecerea de la capitalism la socialism, conținutul principal al epocii noastre. Caracterul obiectiv al trecerii omeniilor de la capitalism la socialism. Forțele revoluționare ale contemporaneității. Necesitatea unirii tuturor forțelor revoluționare și progresiste într-un singur torent.

PERIOADA DE TRECERE DE LA CAPITALISM LA SOCIALISM

Caracterizare generală a modului de producție socialist. Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție. Esența și formele proprietății socialiste. Relațiile de producție socialiste. Modul de producție socialist și superioritatea lui față de modul de producție capitalist.

Necesitatea perioadei de trecere de la capitalism la socialism. Legile generale ale revoluției și construcției socialiste. Necesitatea perioadei de trecere de la capitalism la socialism. Legile generale ale revoluției și construcției socialiste. Aplicarea creșterii a cerințelor acestor legi, în funcție de condițiile concrete ale fiecărei țări. Rolul statului socialist în crearea fundamentului economiei socialiste. Rolul conducător al partidului marxist-leninist.

Sectoarele economice și clasele sociale în perioada de trecere de la capitalism la socialism. Sectorul socialist și rolul lui conducător în economia perioadei de trecere. Mica producție de mărfuri. Sectorul capitalist. Clasele sociale și lupta de clasă în perioada de trecere de la capitalism la socialism.

Industrializarea socialistă. Necesitatea industrializării socialiste. Industria grea — baza dezvoltării rapide și multilaterale a economiei naționale. Succesele obținute de țara noastră pe drumul industrializării.

Transformarea socialistă a agriculturii. Necesitatea obiectivă a transformării socialiste a agriculturii. Politica P.C.R. de cooperativizare socialistă a agriculturii. Încheierea cooperativizării socialiste a agriculturii în țara noastră, victorie istorică a întregului popor. Formarea sistemului socialist al agriculturii.

Dezvoltarea intensivă și multilaterală a agriculturii în Republica Socialistă România. Ce se înțelege prin dezvoltarea intensivă și multilaterală a agriculturii. Sarcinile actuale ale G.A.S. și S.M.T. Necesitatea utilizării raționale a tuturor rezervelor interne ale cooperativei agricole de producție.

Victoria deplină și definitivă a socialismului în Republica Socialistă România. Trecerea la desăvîrsirea construcției socialiste. Construirea socialismului în fiecare țară — operă istorică a poporului din țara respectivă. Formarea economiei socialiste unitare în Republica Socialistă România. Schimbările intervenite în structura socială. Etapa desăvîrsirii construcției socialiste în țara noastră. Principalele direcții de dezvoltare a României socialiste în perioada 1966—1970, prevăzute în documentele Congresului al IX-lea al P.C.R. și ale Conferinței Naționale a partidului din decembrie 1967.

Trăsăturile principale ale economiei socialiste.

Procesul muncii în socialism. Caracterul nou al unirii forței de muncă cu mijloacele de producție.

Munca necesară și supra-munca în socialism. Caracterul nemijlocit social al muncii. Dreptul la muncă și îndatorirea de a munci. Disciplina și atitudinea socialistă față de muncă. Întrecerea socialistă.

Caracterul de marfă al produsului muncii. Valoarea și banii în socialism. Necesitatea producției de mărfuri în socialism. Particularitățile producției de mărfuri în socialism. Rolul legii valorii în economia socialistă. Baniul și funcțiile lor în socialism.

Legea economică fundamentală a socialismului. Scopul producției socialiste. Trăsăturile legii economice fundamentale a socialismului. Politica P.C.R. de creștere continuă a nivelului de trai al poporului nostru.

Dezvoltarea planică a economiei naționale. Posibilitatea și necesitatea dezvoltării planice a economiei socialiste. Sistemul proporțiilor economice. Dezvoltarea planică a economiei Republicii Socialiste România.

Planificarea socialistă în Republica Socialistă România. Raportul dintre legea dezvoltării planice și planificarea. Principiile planificării socialiste. Utilizarea pirghilor valorice în planificare. Planificarea — atribut esențial al statului socialist. Măsurile întreprinse de P.C.R. pentru perfecționarea activității de conducere planificată a economiei naționale în etapa actuală.

Creșterea neconținută a productivității muncii în socialism. Ce este productivitatea muncii sociale. Acțiunea legii generale a productivității creșterii economice în socialism. Factorii de creștere a productivității muncii.

Dezvoltarea bazei tehnice materiale a socialismului. Revoluția științifică-tehnică și implicațiile ei asupra forțelor de producție contemporane. Dominația marii producții. Nivelul tehnic ridicat al producției; relația dintre baza tehnico-materială și baza economică a socialismului. Atragera în circuitul economic a resurselor naturale și valorificarea lor complexă.

Dezvoltarea intensivă și multilaterală a agriculturii. Repartiția teritorială a forțelor de producție.

Repartiția după muncă. Salariul și formele de salarizare. Legea economică a repartiției după muncă. Cointeresarea materială. Natura salariului în socialism. Formele de salarizare. Perfecționarea sistemului de salarizare în țara noastră.

Repartiția în cooperativele agricole de producție. Formele de retribuție a membrilor cooperativilor. Retribuirea de bază și retribuțiile suplimentare. Cointeresarea materială a țăranilor cooperativi în dezvoltarea producției obștești.

Fondurile de producție. Natura social-economică a fondurilor de producție. Fonduri fixe și fonduri circulante. Mijloacele circulante și viteza lor de rotație.

Prețul de cost în economia socialistă. Prețul de cost și valoarea. Structura prețului de cost. Căile principale de reducere a prețului de cost.

Gestiunea socialistă. Ce este gestiunea socialistă a întreprinderilor. Trăsăturile principale ale gestiunii economice proprii. Beneficiul și rata rentabilității.

Reproducția socialistă lărgită. Conținutul reproducției socialiste. Produsul social și structura lui. Legea creșterii cu precădere a producției mijloacelor de producție. Rolul circulației în realizarea produsului social. Reproducția forței de muncă.

Venitul național și repartizarea lui. Ce este venitul național. Factorii de creștere a veniturii naționale. Repartiția primară și redistribuirea venitului național. Acumularea și consumul.

Cele două faze ale societății comuniste. Socialismul și comunismul — faze ale societății comuniste. Asemănări și deosebiri între cele două faze. Rolul determinant al dezvoltării forțelor de producție în procesul trecerii la comunism.

SISTEMUL MONDIAL SOCIALIST

Formarea și dezvoltarea sistemului mondial socialist. Formarea sistemului mondial socialist. Influența exercitată de sistemul mondial socialist asupra dezvoltării istorice. Principiile de bază ale relațiilor dintre țările socialiste. Realizările și perspectivele dezvoltării economice a țărilor socialiste.

Formele colaborării economice dintre țările socialiste: diviziunea internațională socialistă a muncii. Rolul colaborării economice dintre statele socialiste. Formele colaborării economice. Coordonarea planurilor de dezvoltare economică ale țărilor socialiste. Principiile fundamentale ale diviziunii internaționale socialiste a muncii.

Circuitul economic mondial. Relațiile economice dintre țări cu sisteme sociale diferite. Caracterul obiectiv al circuitului economic internațional general. Importanța promovării relațiilor economice normale, reciproc avantajoase, între toate țările indiferent de orin-

dinea lor social-economică. Extinderea relațiilor economice ale țărilor socialiste cu țările capitaliste. România — factor activ în promovarea comerțului mondial. Principalele forme de cooperare pe care le promovează țara noastră.

Importanța studiilor economice politice. Economia politică — parte constitutivă a marxismului. Marx și Engels, creatorii economiei politice a proletariatului. Dezvoltarea de către Lenin a economiei politice marxiste. Caracterul științific al politicii economice a P.C.R. și a statului nostru socialist.

MATEMATICI

Aritmetică

Numere naturale și numere întregi. Cele patru operații cu numere. Divizibilitatea cu 2, 3, 4, 5, 9, 25. Descompunerea în factori primi. Aflarea c.m.m.m.c. și c.m.m.d.c. Cele patru operații cu fracții ordinare și zecimale; fracții zecimale periodice. Rapoarte și proporții. Mărimi direct și invers proporționale. Impărțirea unui număr în părți direct și invers proporționale cu numere date. Sistemul metric. Extragerea rădăcinii pătrate cu aproximație de 1/100. Metoda inducției complete.

DIN MATERIA CLASEI A VIII-A *)

Algebra

1. Numere raționale: Numere naturale. Numere fracționare. Numere pozitive și negative. Adunarea, scăderea, înmulțirea și împărțirea numerelor raționale. Proprietățile acestor operații.

2. Expresii algebrice: Monom. Polinom. Termeni asemenea și reducerea lor. Valoarea numerică a polinomului. Polinom omogen. Adunarea și scăderea polinoamelor. Înmulțirea monomelor și a polinoamelor. Ridicarea la o putere înțregă și pozitivă a monomului. Formulele pentru calcul prescurtat.

$(a + b)(a - b) = a^2 - b^2$;
 $(a + b)^2 = a^2 + 2ab + b^2$;
 $(a - b)^2 = a^2 - 2ab + b^2$;
 $(a + b)(a^2 + ab + b^2) = a^3 + b^3$;
 $(a - b)(a^2 - ab + b^2) = a^3 - b^3$;

3. Expresii raționale fracționare: Expresia rațională fracționară. Frații algebrice. Simplificarea fracțiilor algebrice. Aducerea fracțiilor algebrice la același numitor. Operații cu fracții algebrice. Valoarea numerică a unei fracții algebrice.

4. Expresii iraționale: Ridicarea la o putere. Extragerea rădăcinii pătrate. Extragerea rădăcinii de ordinul n. Noțiunea de număr irațional. Adunarea, scăderea și înmulțirea numerelor iraționale. Expresii iraționale. Proprietatea fundamentală a unui radical cu privire la înmulțirea și împărțirea indicelui și exponentului cu același număr. Aducerea radicalilor la același indice. Simplificarea radicalilor. Extragerea rădăcinii dintr-un produs, dintr-un cit, dintr-o putere și dintr-un radical. Scoaterea unui factor rațional de sub radical și introducerea lui sub radical. Radicali asemenea și reducerea lor. Adunarea, scăderea, înmulțirea, împărțirea, ridicarea la putere și extragerea rădăcinii expresiilor iraționale. Raționalizarea numitorilor în cazul cînd: numitorul este radicalul unui monom, numitorul este o sumă de 2 sau 3 radicali cu indicele 2. Valoarea numerică a unei expresii iraționale.

5. Ecuația de gradul I: Egalitatea. Proprietățile egalităților. Expresii algebrice identice. Ecuații. Ecuații echivalente. Proprietățile ecuațiilor și consecințele lor. Rezolvarea ecuațiilor de gradul I cu o singură necunoscută, numerice și literale. Sisteme de ecuații de gradul I cu 2 sau 3 necunoscute. Rezolvarea sistemelor de ecuații numerice și literale. Inegalități de gradul I. Funcția liniară și graficul ei. Interpretarea grafică a soluției unui sistem de 2 ecuații cu 2 necunoscute.

6. Ecuații de gradul II: Rezolvarea ecuațiilor de gradul II necomplete și complete, numerice și literale. Formule simplificate. Relații între rădăcini și coeficienți. Ecuații iraționale.

7. Funcții: Mulțimi de puncte pe o dreaptă. Interval. Definiția funcției. Funcție de gradul II. Descompoziția trinomialului de gradul II în factori liniari. Graficul funcției de gradul II. Semnul trinomialului de gradul II. Inegalitățile a căror rezolvare conduce la studiul unor binoame de gradul I și a unor trinoame de gradul II. Discuția rădăcinilor ecuației de gradul II ai cărui coeficienți depind de un parametru. Discuția problemelor de gradul II.

8. Funcția exponențială. Funcția logaritmică: Puteri cu exponentul pozitiv, zero, negativ și fracționar. Operații cu ele. Funcția exponențială, proprietăți și graficul ei. Definiția logaritmului. Funcția logaritmică, proprietăți și graficul ei. Logaritmul unui produs, unul din unei puteri și al unui radical. Logaritmul zecimal. Caracteristică și mantisă. Întrebuintarea tabelelor de logaritmi. Coloarăm. Operații cu logaritmi cu caracteristici pozitive sau negative. Aplicații la calculul expresiilor numerice. Ecuații exponențiale. Ecuații logaritmice.

9. Geometria **)

1. Introducere: Corp geometric. Suprafață. Linie. Punct. Figură. Figuri egale. Propoziții: axiomă, teoremă reciprocă și teoremă contrară. Linie dreaptă, semidreaptă, segment de dreaptă, operații cu segmente de dreaptă, linie frîntă, poligon.

2. Unghiuri: Unghi. Unghiuri adiacente. Egalitatea și neegalitatea unghiurilor. Operații cu unghiuri. Bisectoarea. Perpendiculară și oblică. Unghi drept, ascuțit și obtuz. Despre construcția unei perpendiculare dintr-un punct pe o dreaptă și unicitatea ei. Unghiuri suplimentare, complementare și opuse l. virf. Despre suma unghiurilor cu același virf așezate de aceeași parte a unei drepte și în jurul unui

punct. Măsurarea unghiurilor. Unghiul centru.

3. Triunghiuri: Poligon. Clasificarea poligoanelor. Triunghi. Bisectoarea. Inăltime, mediană și mediatoarea. Clasificarea triunghiurilor. Simetria față de o axă. Proprietățile triunghiurilor isoscele și echilaterale. Criteriile de egalitate a triunghiurilor oarecare și dreptunghice. Unghi exterior. Relații între laturile și unghiurile unui triunghi. Comparații între lungimea segmentului și a liniei frînte. Perimetrul unui poligon convex este mai mic decât perimetrul unui poligon înconjurător. Despre triunghiurile care au două laturi respectiv egale și unghiurile cuprinse între ele neegale.

4. Perpendiculare și oblice: Perpendiculara este mai scurtă decât orice oblică dusă din același punct. Distanța de la un punct la o dreaptă. Proprietatea mediatoarei unui segment și proprietatea bisectoarei unui unghi. Loc geometric.

5. Drepte paralele: Construcția unei drepte paralele cu o dreaptă dată. Postulatului lui Euclid. Consecințele postulatului. Unghiuri formate de două drepte paralele tăiate de o secantă. Unghiuri cu laturile respectiv paralele. Unghiuri cu laturile respectiv perpendiculare. Suma unghiurilor unui triunghi. Suma unghiurilor interioare și exterioare ale unui poligon convex.

6. Patrulater: Paralelogram. Proprietățile paralelogramului. Simetria față de un punct. Rombul, dreptunghiul și patrulater. Proprietățile lor. Mediana relativă la ipotenuza unui triunghi dreptunghic. Trapezul. Proprietățile trapezului isoscel. Proprietatea dreptei mijlociilor în triunghi și în trapez.

7. Drepte concurente în triunghi: Concurența mediatoarelor, înălțimilor, bisectoarelor și medianelor.

8. Cercul: Cercul. Tangentă și normală. Dependența dintre coarde și distanțele lor la centru. Locuri geometrice: a) al mijloacelor cordelor care rîmîn paralele cu o dreaptă dată — diametrii conjugăți; b) al mijloacelor cordelor egale dintr-un cerc. Pozițiile relative a două cercuri. Unghiuri a două cercuri care se taie. Cercuri ortogonale.

9. Măsurarea unghiurilor: Unghiuri înscrise. Unghiuri cu virful în interiorul și exteriorul cercului. Cazuri particulare. Arc capabil de un unghi dat. Patrulater înscrisibil. Proprietățile lui. Condiția ca patru puncte să fie pe un cerc.

DIN MATERIA CLASEI A IX-A

Algebra

1. Ecuații de grad superior care se reduce la gradul II: Ecuații reciproce de gradul III, IV. Ecuații binoame de gradul III, IV. Ecuații trinoame de gradul IV, VI, VIII). Transformarea expresiei

$\sqrt{A \pm B}$

într-o sumă sau diferență de 2 radicali.

(Urmare din pag. 1)

legerea pe care noi am dat-o muncii sindicale.

In general, am pornit de la observarea atentă a problemei practice reale pe care le ridică munca și viața colectivului nostru. Iată de exemplu, o acută problemă de conștiință este atitudinea față de muncă. Observând la unii dintre colegii noștri manifestări de superficialitate în muncă, de neglijare a îndatoririlor profesionale, rezultatele slabe ale claselor cu care lucram am cercetat mai înții cauzele acestor situații și în funcție de aceste cauze și de structura fiecărei personalități, am adoptat forme de influențare variate. De pildă, am apelat la o profesoară mai vîrstnică, înzestrată cu o bogată experiență profesională și avînd un înalt simț al datoriei, pe care am rugat-o să se apropie de colega mai tînără și mai superficială, cîntînd nu numai pe ajutorul pe care i-l-ar oferi, ci și pe forța de influențare a unui model pozitiv care se bucură de stima și de simpatia tuturor. In alt caz, a fost nevoie doar de o discuție în termeni foarte limpede, cum se spune, „cu cărțile pe față”, în care și-a spus cuvîntul conducerea școlii. Alt exemplu: dîndu-ne seama că unii din-

tre colegi se lasă cuprinși de rutină și ignorează ceea ce este nou într-o adunare sindicală am prezentat, comparativ rezultatele obținute de unii profesori care conștinuau să aplice metode pedagogice învechite și rezultatele altora care utilizau metode noi. Simpla juxtapunere a acestora a fost mai convingătoare decît orice pledoarie.

In fiecare colectiv didactic există cîțiva profesori care, mai mult decît alții, se bucură de o anume autoritate, care reușesc să impună prin seriozitatea lor, care cîștigă ușor respectul și simpatia tuturor. La ei am apelat atunci cînd a fost nevoie să ridicăm exigența în muncă a întregului colectiv, cînd ne-am propus să promovăm metode noi în procesul de învățămînt, cînd a trebuit să stîngem germeii unui început de animozitate.

De-a lungul acestor rînduri, am vorbit foarte puțin despre „acțiuni” propriu-zise. Am făcut-o cu bună știință. Nu pentru că în grupa noastră nu s-ar desfășura astfel de acțiuni; dar pentru că în acest domeniu la care m-am referit, în domeniul conștiinței, o acțiune oarecare nu a fost nicodată de ajuns. Procesul de influențare este mai complex și se realizează pe căi la fel de complexe.

A apărut

la chioșcuri și librării
broșura

PROGRAMELE

CONCURSULUI DE ADMITERE ÎN LICEU

PENTRU ANUL ȘCOLAR 1968 — 1969

INSTITUTUL POLITEHNIC — TIMIȘOARA

ANUNȚA

scoaterea la concurs a postului vacant de conferențiar de la catedra de mașini electrice, disciplina Mașini și aparate electrice, poziția 5, de la Facultatea electrotehnică.

Candidații la concurs vor depune la secretariatul Institutului politehnic din Timișoara, b-dul 30 Decembrie nr. 2, în termen de 30 de zile de la data publicării acestui anunț, cererea de înscriere, la care vor avea anexate următoarele acte în două exemplare:

— Copie legalizată de pe diploma de examen de stat sau de pe actul echivalent de studii superioare;

— Copie legalizată de pe diploma de doctor sau doctor docent în științe;

— Copie legalizată de pe atestatul de conferențiar;

— Certificatul de caracterizare a activității profesionale și sociale a candidatului, eliberat de instituția (întreprinderea) la care acesta își are funcția de bază;

— Memoriu de activitate didactico-științifică, semnat de candidat;

— Lucrările științifice ale candidatului într-un exemplar;

— Autobiografia.

Cei care funcționează într-o instituție de învățămînt superior sînt obligați să comunice în scris, rectorului sau directorului acesteia, înscrierea la concurs.

Concursul se va ține la 4 luni de la data publicării acestui anunț.

Concursul se va ține la 4 luni de la data publicării acestui anunț.

Informații se pot obține la telefon 23.90.

INSTITUTUL PEDAGOGIC DE 3 ANI SUCEAVA

ANUNȚA

scoaterea la concurs a următorului post didactic la Facultatea de filologie, secția istorie—geografie

Conferențiar la catedra de istorie, poziția 3, disciplina: Istoria modernă a României și Istoria universală modernă.

Candidații la concurs vor depune la rectoratul Institutului pedagogic de 3 ani Suceava, o dată cu cererea de înscriere, următoarele acte în două exemplare:

— copie legalizată de pe diploma de stat sau de pe actul echivalent de studii superioare;

— copie legalizată de pe diploma de doctor sau de doctor docent în ști